

Tungkol Saan ang Modyul na Ito?

Kasalukuyan ka bang nagtatrabaho sa isang kompanya? Kung ganoon isa kang *manggagawa* o *empleado*. Para sa iyo ang modyul na ito. Makatutulong ito upang higit na mahalin mo ang iyong trabaho, paghusayin mo ang iyong pagtatrabaho, tumagal ka dito at tumaas ang iyong posisyon sa kompanya.

Kung binabalak mong maghanap ng trabaho, ang modyul na ito ay para rin sa iyo. Makatutulong ito upang makapaghanda ka sa anumang trabahong naisin mo, tumagal ka dito, at tumaas pa ang iyong posisyon.

Pagkatapos mong basahin ang modyul na ito, maaari mong isabuhay ang mga sinasabi rito at ituring ang sarili mong “world-class.” Nangangahulugang maaari mong ipagmalaki ang iyong sarili sa buong mundo.

Ang modyul na ito ay nahahati sa tatlong aralin:

Aralin 1 – *Alamin ... Trabaho Mo: Buhay Mo*

Aralin 2 – *Mahalin ... Trabaho Mo: Tagumpay Mo*

Aralin 3 – *Isagawa ... Trabaho Mo: Yaman Mo*

Anu-ano ang mga Matututuhan Mo sa Modyul na Ito?

Pagkatapos mong pag-aralan ang modyul na ito, inaasahang:

- ◆ maipakita mo ang iyong kaalaman sa paggawa;
- ◆ maipaliwanag mo ang mga bagay na nagiging sagabal sa pagtatrabaho;
- ◆ mapahalagahan mo ang mga gawaing may kinalaman sa iyong trabaho;
- ◆ masabi mo ang mga katangian ng isang mabuting manggagawa;
- ◆ mailahad mo ang mga hindi kanais-nais na ugali sa paggawa;
- ◆ maipakita mo ang katapatan at kasipagan sa paggawa;
- ◆ maisagawa mo ang tamang pamamaraan upang maragdagan ang bunga ng paggawa; at
- ◆ maipakita mo ang maayos at tamang paggamit ng oras.

Anu-ano na ang mga Alam Mo?

- A. Bago mo ipagpatuloy ang iyong pag-aaral, suriin mo muna kung ano ang iyong nalalaman tungkol sa sumusunod na aralin.

Bilugan ang numerong sumasang-ayon sa iyong opinyon, damdamin, nararamdaman, at palagay hinggil sa sumusunod na pangungusap.

	OO	HINDI	MINSAN
1. Takot akong gumawa ng hakbang o desisyon kung may problema sa aking trabaho.	1	2	3
2. Wala akong lakas ng loob na isumbong ang mga maling ginagawa ng aking kasamahan sa trabaho.	1	2	3
3. Alangan akong humawak o gumamit ng anumang kagamitan sa pagawaan sa takot na ito ay masira.	1	2	3
4. Ayaw kong mangako ng takdang panahon kung kailan matatapos ang trabahong ibinigay sa akin, baka hindi ko ito matupad.	1	2	3
5. Ugali kong suriing muli ang trabahong natapos ko na.	1	2	3

- B. Basahing mabuti ang sumusunod na sitwasyon. Bilugan ang titik ng, sa tingin mo, ang pinakamabuting gawin.
1. Isa kang dyanitor sa isang kompanya na nag-aangkat ng mga produktong galing sa ibang bansa. Umalis ang amo mo at hindi sinabi kung anong oras siya babalik. May dumating na kustomer at sinabing interesado siya sa produkto ng inyong kompanya. Ano ang gagawin mo?
 - a. Magtago sa kustomer.
 - b. Sabihin sa kustomer na bumalik na lang dahil wala ang iyong amo.
 - c. Paupuin ang kustomer, kunin ang kanyang pangalan at numero ng telepono, at sabihing tatawagan na lamang siya pagdating ng iyong amo.
 - d. Sabihing maghintay na lamang.
 2. Isa kang makinista sa isang imprenta. Habang tinitingnan mo ang iyong ginawa, napansin mo na nag-iba ang kulay ng ginagawa mong pabalat ng aklat. Ngunit natapos mo na ang kalahati nito, ano ang gagawin mo?
 - a. Itigil ang makina upang ayusin ang kulay.
 - b. Ituloy ang pagpapatakbo ng makina hanggang sa matapos ang kalahati.
 - c. Magtanong sa iyong superbisor.
 - d. Ulitin lahat ng iyong ginagawa.
 3. Binigyan ka ng trabaho ng amo mo at sinabi sa iyo na kailangan ito bago matapos ang araw. Sa iyong palagay, matatapos mo naman kaagad ito. Ano ang gagawin mo?
 - a. Hindi muna ito gawin, dahil mamayang hapon pa naman ito kailangan.
 - b. Bagalan ang paggawa upang hindi na bigyan ng iba pang gawain.
 - c. Gawin ito agad upang makapagrelaks na pagkatapos.
 - d. Gawin ito nang mabilis at maayos upang makagawa pa ng ibang bagay.
 4. Araw ng sahod, napansin mo na sobra ang perang ibinigay sa iyo ng kahera. Ano ang gagawin mo?
 - a. Kunin ang pera.
 - b. Ibalik ang sobrang pera.
 - c. Ipagpalagay na lang na kasama dito ang *overtime pay*.
 - d. Yayain na lang kumain sa labas ang mga kasamahan.

5. Isa kang mensahero sa isang kompanya. Inutusan ka ng sekretarya na mangolekta ng tseke. Binigyan ka ng listahan ng pangalan ng limang kompanya. Napansin mo na talagang malayo sa apat na kompanya ang ika-panlimang kompanya na dapat mong puntahan. Ano ang gagawin mo?
- a. Magsawalang kibo na lang at sundin ang utos.
 - b. Magalit sa sekretarya.
 - c. Sabihin sa sekretarya nang mahinahon ang punto mo.
 - d. Huwag na lang puntahan; hindi naman ito malalaman ng sekretarya.

Alamin kung tama ang mga naging sagot mo sa pagsusulit. Ihambing ang mga sagot mo sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 47 ng modyul na ito.

Tingnan ang antas ng iyong mga pahayag. Kunin ang kabuuan ng iyong mga sagot.

Kung ang kabuuan ay 11–15, mahusay! Mataas ang pagpapahalaga mo sa kalidad ng iyong trabaho. Maaari mo pang pag-aralan ang modyul na ito upang maragdagan ang iyong kaalaman.

Kung higit na mababa sa 11 ang kabuuan, huwag kang mag-alala. Nangangahulugang akma sa iyo ang modyul na ito. Handa ka na bang matuto? Maaari ka nang lumipat sa susunod na pahina upang simulan ang unang aralin.

Alamin ... Trabaho Mo: Buhay Mo

Kabisado mo na ba ang iyong trabaho? Masasabi mo na bang alam mo na ang lahat tungkol sa iyong trabaho? Kung ikaw ay isang karpintero, pintor, mananahi, mensahero, sekretarya, makinista, manggagawa sa konstruksyon, mason, iskultor o ano pa man, masasabi mo bang eksperto ka na sa iyong gawain?

Kung naaalangan kang sagutin ang mga tanong na ito, ang modyul na ito ang magbibigay sa iyo ng mga mungkahi kung papaano mo mapapalawak ang iyong kaalaman ukol sa iyong trabaho.

Malalaman mo rin sa araling ito ang mga bagay na maaaring makasagabal sa iyong trabaho at siyempre pa, sa iyong tagumpay.

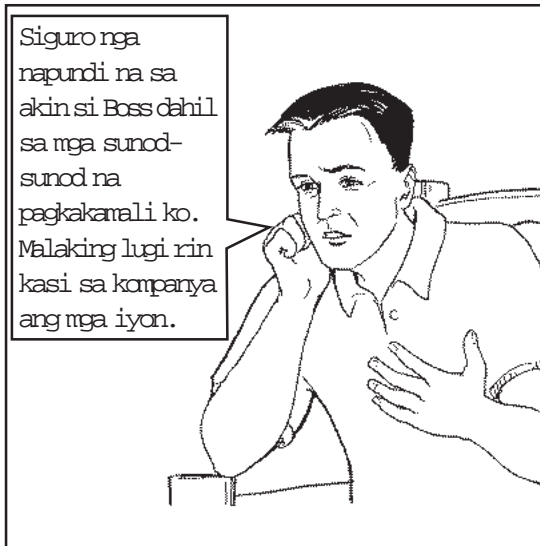
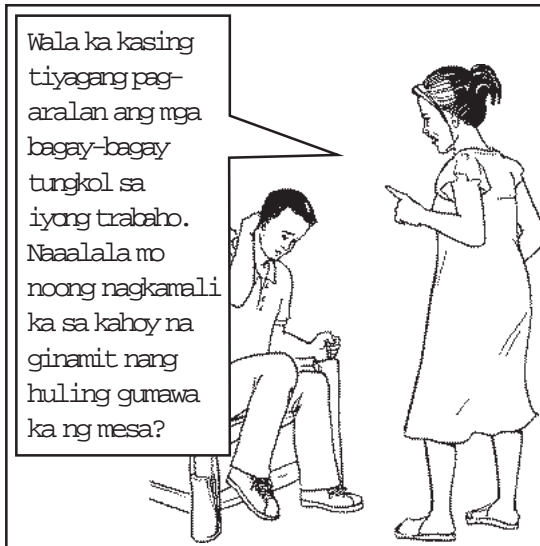

Alamin Natin

Basahin ang sumusunod na sitwasyon.

Si Buboy ay isang karpintero sa isang kompanya ng muwebles. Isang araw, umuwing malungkot si Buboy...

Pag-isipan Natin Ito

Isa sa pinakamalaking dagok sa buhay ng isang tao ang mawalan ng trabaho o matanggal sa trabaho. Pinahahalagahan natin ang ating trabaho; ito ang pinagmulan ng ating ikabubuhay.

1. Kung sa iyo nangyari ang naganap sa buhay ni Buboy, ano ang mararamdaman mo?

2. Kung ikaw si Buboy, ano ang gagawin mo upang sa susunod na magkaroon ka ng trabaho, hindi ka na muling matanggal?

Maaari mong gawing halimbawa ang pagkatanggal mo sa trabaho at ituring mong hamon ito upang baguhin ang iyong pananaw at pag-uugali sa trabaho. Katulad ng naging pangako ni Buboy sa kaniyang sarili na hinding-hindi na siya magkakamali.

Maaaring malungkot ka kung mahal mo ang iyong trabaho at ayaw mong mawala ito sa iyo.

Maaari ring magalit ka kung alam mo namang wala kang kasalanan.

Ngunit kung ano pa man ang nararamdaman mo, ipagpalagay mo na lamang na ito'y isang aral upang pagbutihin nang husto ang iyong pagtatrabaho.

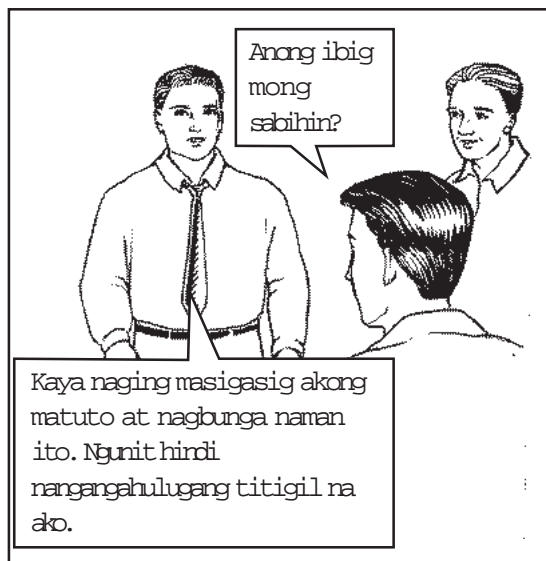
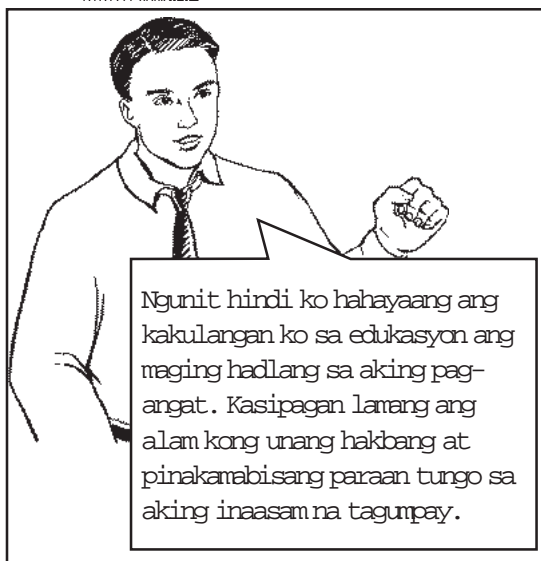
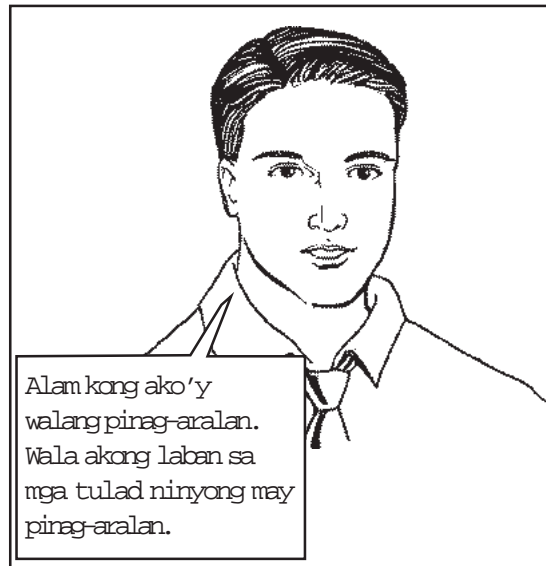
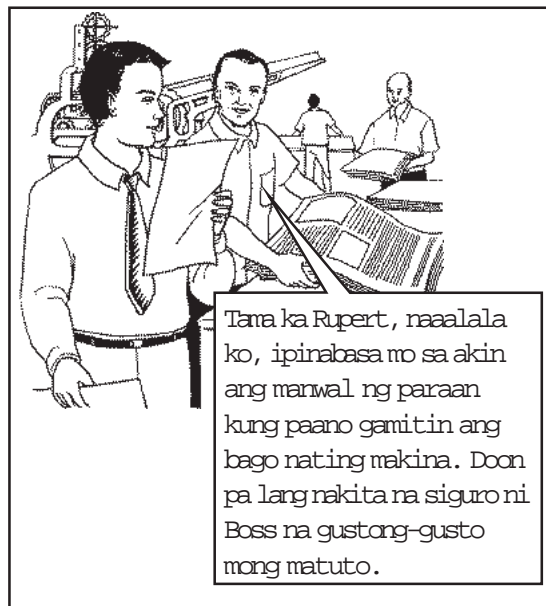

Alamin Natin

Narito pa ang isang sitwasyon.

Tatlong taon pa lang nagtatrabaho sa isang imprenta si Rupert ngunit napabilang na siya sa mga may matataas na tungkulin sa pagawaan. Pinuno na siya ng isang departamento. Marami ang nagtatanong kung bakit tumaas kaagad ang kaniyang posisyon samantalang isa siya sa mga pinakamababang manggagawa noon. Bukod pa roon, alam ng lahat na hindi man lamang nakatuntong sa mataas na paaralan si Rupert.

3. Anong inspirasyon ang nakuha mo sa kuwento ni Rupert? Isulat ang iyong sagot sa ibaba.

Ipinapakita ang kuwento ni Rupert na hindi lang pala ang mga may pinag-aralan ang maaaring umunlad sa buhay.

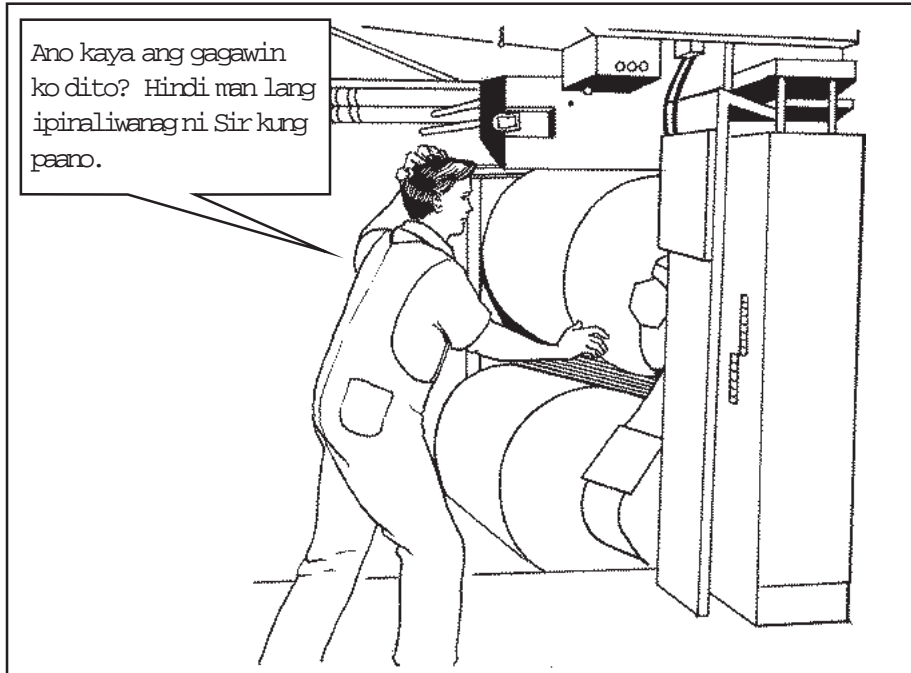
Oo nga't lamang ang may kaalaman sa walang kaalaman; hindi ito dapat maging hadlang sa pag-unlad. Habang may buhay, may pagkakataong matuto at madagdagan ang kaalaman. Kung ano man ang trabaho mo ngayon, sikapin mong madagdagan ang kaalaman mo tungkol sa iyong trabaho.

Alamin Natin

May tatlong dahilan kung bakit nagkakaroon ng problema sa trabaho ang isang manggagawa.

UNA : Hindi niya alam isagawa ang isang trabaho. Bakit?

Maaaring kulang sa pagsubaybay, instruksyon, at pagsasanay ang manggagawa o empleado.

1. Kung ikaw ang nasa ganitong sitwasyon, ano ang gagawin mo?

Kung hindi mo alam isagawa ang isang gawaing ipinagagawa sa iyo, huwag kang mahiyang magtanong sa mga nakatataas. Panatilihin bukas ang iyong isipan sa pagtanggap ng mga mungkahi at paraan na ikadadali ng iyong trabaho at ikaaayos ng iyong problema.

Imungkahi rin sa pinuno ng inyong kompanya na magbigay ng mga seminar o pagsasanay para sa mga manggagawa hinggil sa inyong trabaho.

Sumang-ayon kung tama ang kanilang ginagawa at magbigay ng mga mungkahi kung ito ay mali.

PANGALAWA: May mga tao o bagay na nagiging sagabal sa pagtatrabaho ng isang empleyado. Anu-ano ba ang mga ito?

May mga taong natatakot na masapawan o maagawan ng puwesto kaya hinahadlangan nilang madagdagan ang kaalaman ng kapuwa empleyado.

Mayroon din namang may kapansanang pisikal o mental. Kabilang dito ang mga bingi, bulag, at pipi.

Maaari ding gahol o kulang sa oras kaya nagmamadali nilang tapusin ang trabaho kahit na alam nilang hindi maayos ito.

2. Kung ikaw ay ang nasa ganitong sitwasyon, ano ang gagawin mo? Isulat ang iyong sagot sa ibaba:

Kung may mga bagay o taong humahadlang sa iyo upang gumawa ka nang mahusay, nararapat lamang na:

- ◆ huwag mo itong pagtuunan ng pansin;
- ◆ isipin mo na lamang na hindi ka nagtatrabaho para sa kanila kundi para sa ikabubuti mo at ikatataas ng iyong posisyon;
- ◆ sabihin nang harapan sa taong kinauukulan ang mga bagay na ibig mong iparating. Sabihing higit na mapapadali ang trabaho kung magtutulungan kayo.
- ◆ huwag maging emosyonal o huwag pangibabawin ang iyong galit. Pag-usapan nang maayos ang hindi pagkakaunawaan.

Kung may mga bagay naman na humahadlang sa iyo, gaya ng sirang kagamitan at malubhang kondisyon sa pagawaan, tulad ng pagiging masikip, mainit at madilim, huwag mahiyang magreklamo sa may-ari ng kompanya. Sabihin nang maayos ang iyong punto at ipaliwanag ang mga magiging benepisyo nito.

Maaari ding maging problema ang paggamit ng mga maling materyales.

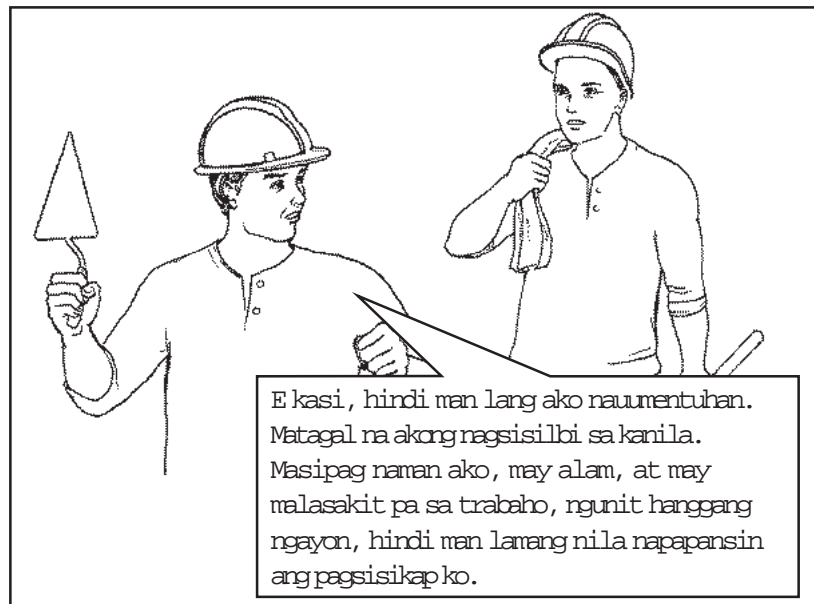

3. Kung hindi ka sigurado sa mga materyales na gagamitin mo sa iyong trabaho, ano ang gagawin mo?

Kung hindi ka sigurado sa mga materyales na gagamitin mo, huwag kang mag-atubiling magtanong sa mga taong nakakaalam kung ano ang dapat mong gamitin. Hindi masama ang magtanong kung nakasalalay dito ang ikagaganda ng iyong trabaho.

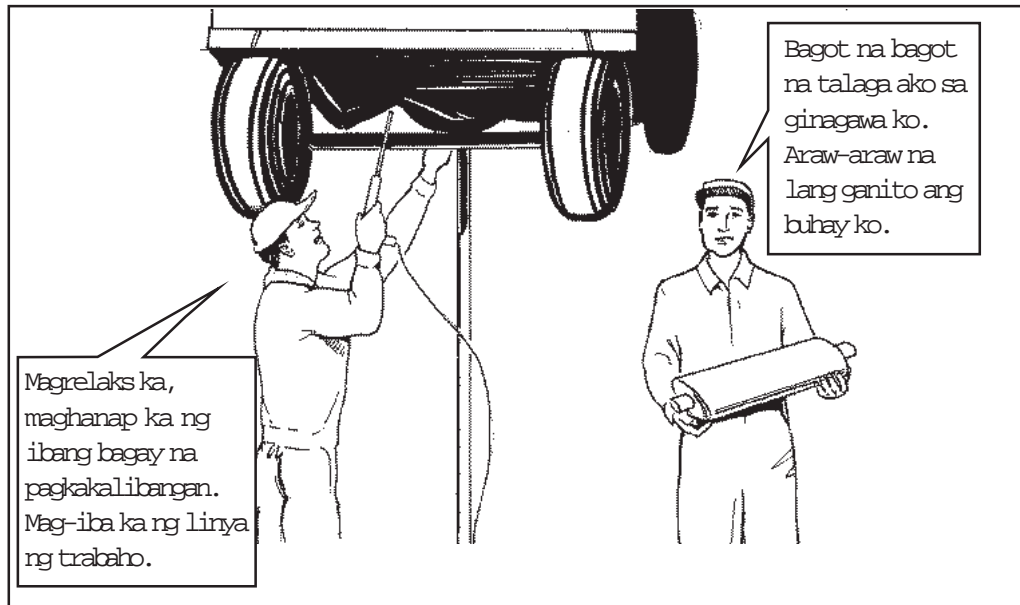
PANGATLO: Mga posibleng dahilan ang sumusunod kung bakit walang ganang magtrabaho ang isang empleyado:

- ◆ hindi pagbibigay ng kaukulang pansin o pabuya man lamang sa mga magagandang bagay na iyong ginawa
- ◆ pagkabagot o pagkasawa sa trabaho
- ◆ hindi masaya o kuntento sa trabaho

4. Kung matagal ka na sa isang kompanya at masipag ka, ngunit hindi man lang tumataas ang iyong posisyon o sahod, ano ang gagawin mo?

Kung alam mong mahusay kang magtrabaho ngunit hindi ito nabibigyang-pansin ng kompanya at hindi man lamang nabibigyang-pabuya ang iyong pagmamalasakit, marahil, wala silang pakialam sa isang manggagawang katulad mo. Maaari ka nang magpaalam at maghanap ng malilipatang kompanya na marunong mag-aruga sa mga manggagawa.

Ang pagkabagot o pagkasawa sa trabaho ay isang bagay na mahirap labanan. Mayroon tayong tinatawag sa wikang Ingles na “job burn-out.” Ito ay biglaang pagkasawa sa trabaho o kawalan ng interes gumawa o matuto. Maraming maaaring maging dahilan nito:

- ◆ Maaaring hindi mo gusto ang iyong trabaho
 - ◆ Hindi ka masaya sa iyong trabaho
 - ◆ Sawang-sawa ka na sa paulit-ulit na gawain araw-araw.
5. Kung ikaw ang nasa ganitong kalagayan ng pag-iisip, ano sa palagay mo ang maaari mong gawin?

Kung ikaw ang nasa ganitong kalagayan ng pag-iisip maaaring:

- ◆ Alamin mo ang dahilan kung bakit ganito ang iyong nararamdaman
- ◆ Ihinga mo ang iyong problema sa isang taong malapit sa iyo at humingi ng payo sa kaniya
- ◆ Magrelaks at lumabas ka kasama ang iyong pamilya o mga kaibigan
- ◆ Maghanap ka ng ibang bagay na mapag-uukulan ng pansin.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

Sagutin ang sumusunod na mga tanong sa pinakamaiksing paraan. Isulat ang iyong mga sagot sa mga patlang sa ibaba.

1. Anu-ano ang posibleng dahilan kung bakit nagkakaroon ng problema ang isang manggagawa sa kaniyang trabaho? Ipaliwanag ang iyong mga sagot.

2. Magbigay ng isang halimbawa ng problemang kinasangkutan mo o maaari mong maranasan sa trabaho. Ilahad ang mga pangyayaring naganap na naging dahilan nito. Pagkatapos, magbigay ng mga posibleng solusyon.

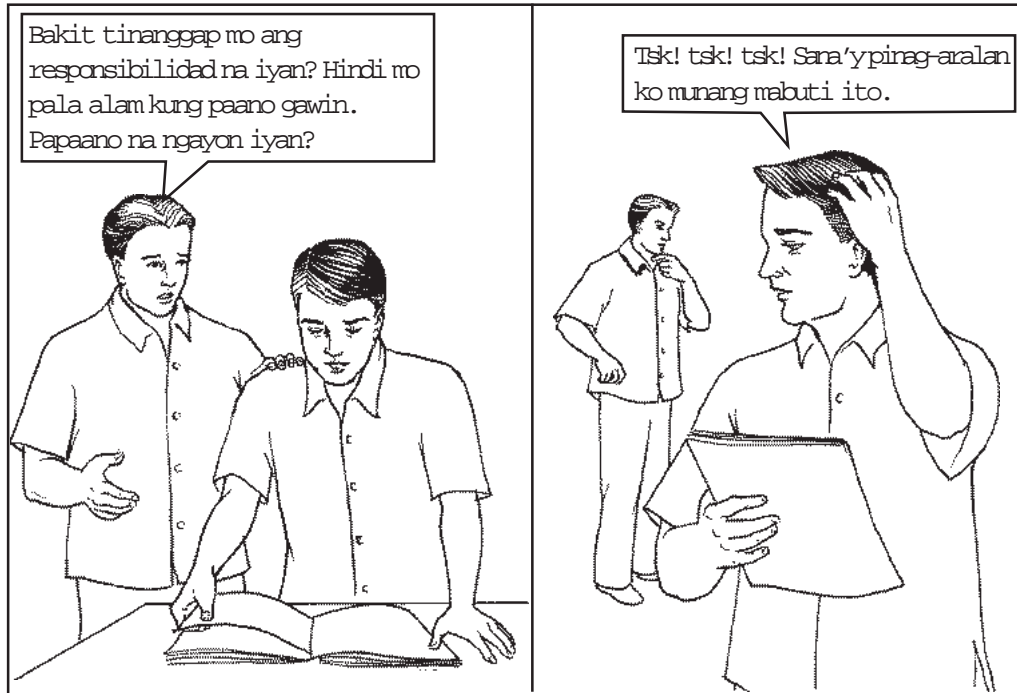
Ihambing ang iyong sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 47. Tama ba ang lahat ng iyong mga sagot? Kung oo, mahusay! Maaari ka nang tumungo sa susunod na aralin. Kung hindi naman huwag kang mangamba. Basahin mong muli nang maigi ang aralin bago ka tumungo sa susunod.

Tandaan Natin

Ang sumusunod ang mga dahilan kung bakit nagkakaproblema ang isang tao sa kaniyang trabaho:

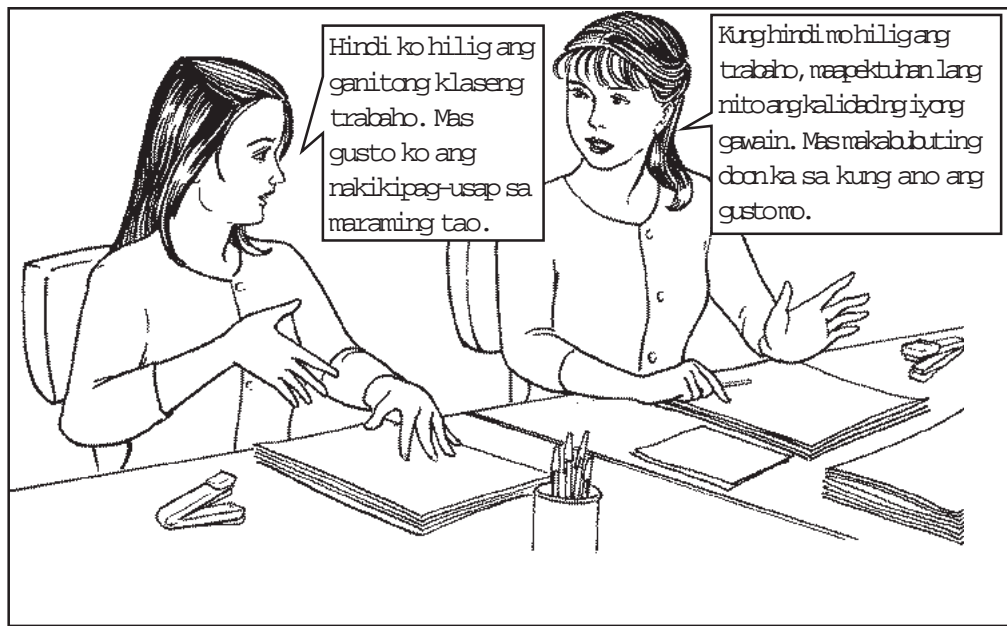
1. kakulangan ng kalaman kung ano ang dapat gawin

2. pagkakaroon ng mga tao o bagay na nakahahadlang sa aking pag-unlad

3. kawalan ng gana sa trabaho.

Mahalin . . . Trabaho Mo: Tagumpay Mo!

Natutunan mo sa unang aralin na kailangang maging malawak ang iyong pang-unawa sa iyong napiling trabaho bago ka maituring na “world-class.” Ang isang manggagawa ay hindi lamang nasusukat sa aspeto ng kaniyang kaalaman. Ang katapatan sa trabaho ay isang karangalan ng bawat Pilipino na maaaring ipagmalaki sa buong mundo. Sa araling ito, ituturo naman sa iyo kung paano mo matututunang mahalin ang iyong trabaho upang ikaw ay magtagumpay.

Paano mo maipapakita na mahal mo ang iyong trabaho? Ano-ano ang mga bagay na dapat mong isaalang-alang upang tumagal ka sa iyong trabaho?

Sagutan Natin Ito

Bago mo umpisahan ang araling ito, pag-isipan mo muna at sagutin ang sumusunod na mga tanong.

1. Pinakamahalagang bahagi ng isang kompanya ang mga empleado. Kung wala silang malasakit sa kompanya, ano pa ang magiging kinabukasan ng kompanya?

Kung sa palagay mo, babagsak ang kompanya, tama ka. Hindi man ito bumagsak, maaaring hindi na rin ito umunlad. At kung hindi umunlad ang kompanya, hindi rin uunlad ang mga empleado nito.

2. Kung bumagsak ang isang kompanya, sino sa palagay mo ang higit na maapektuhan, ang may-ari o ang mga empleado?

Maaaring higit na maapektuhan ang mga empleado, dahil ito lamang ang ikinabubuhay nila. Ito lamang ang pinagkukunan nila ng pang-araw-araw na panggastos. Samantalang maaari pa ring mabuhay at magtayo ng iba pang negosyo ang may-ari.

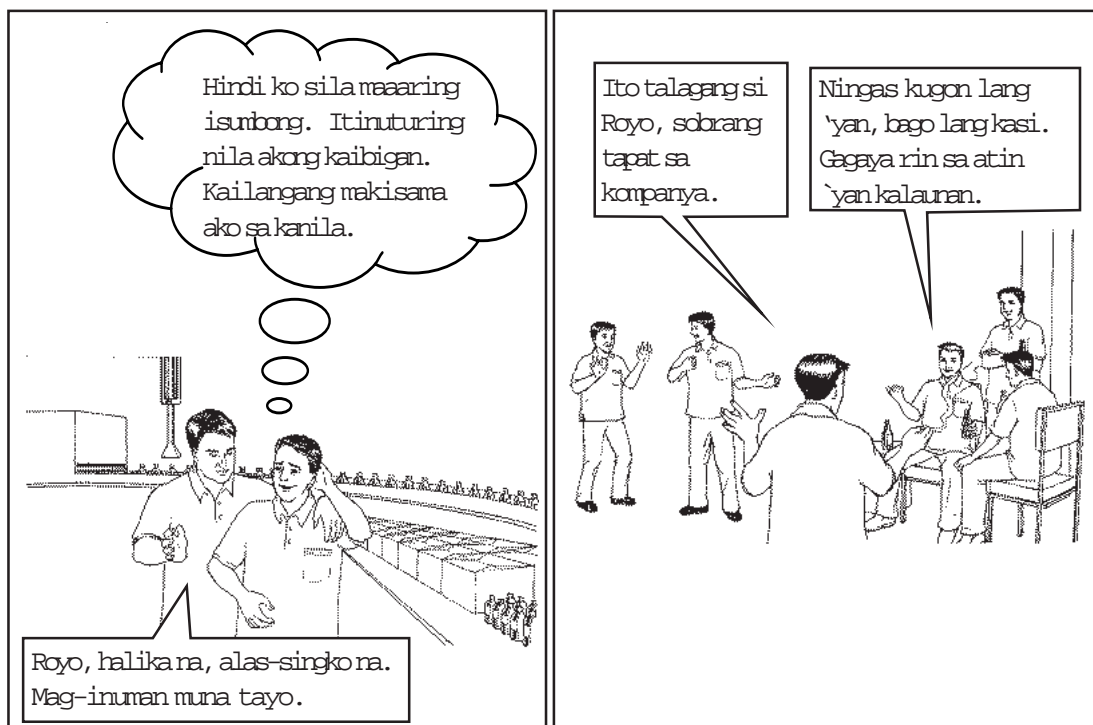
Kung ang sagot mo naman ay pareho silang maapektuhan, tama ka rin! Nalulugi ang may-ari dahil namuhunan siya ng malaking halaga samantalang ang mga manggagawa ay mahihirapan din dahil dito lamang sila kumukuha ng kanilang ikabubuhay.

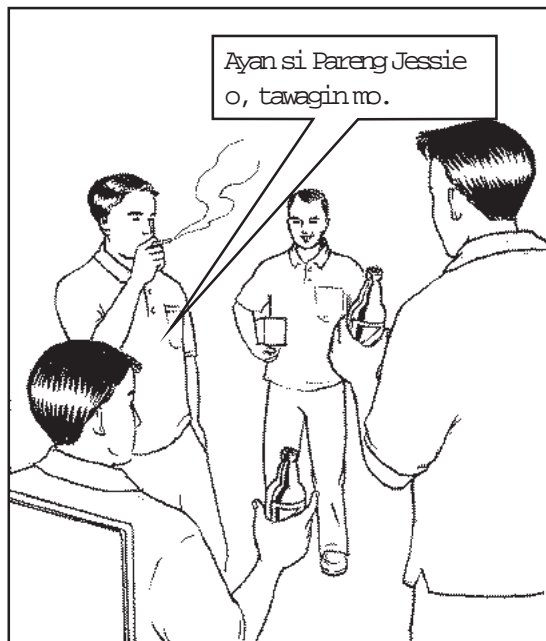
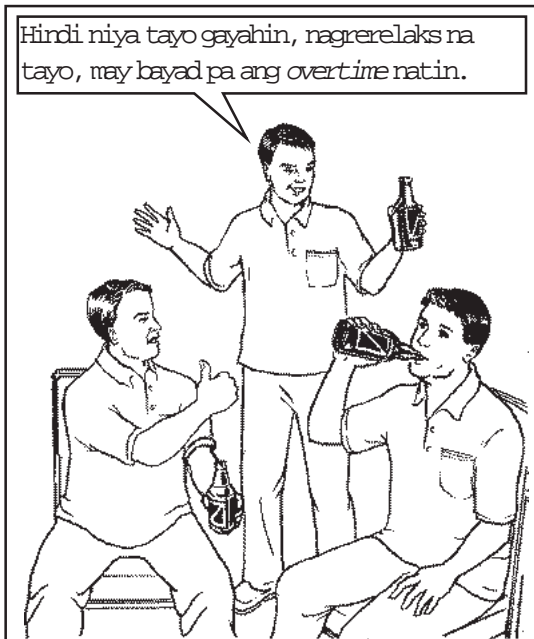

Basahin Natin Ito

Basahin ang sumusunod na kuwento at pagkatapos, magbigay ng repleksyon ukol dito.

Isang manggagawa sa isang pabrika ng mga gamot si Royo. Siya ang nagpapatakbo ng makinang naglalagay ng likidong gamot sa mga bote.

Lumipas ang ilang buwan, patuloy pa rin ang masasamang gawain ng mga kasamahan ni Royo. Marami na ring gumaya sa kanila, maliban na lang kay Royo.

Hanggang isang araw . . .

Pag-isipan Natin Ito

A. Bilugan ang titik ng inaakala mong tamang sagot.

1. Ano kaya ang dahilan kung bakit nagsara ang kompanya?
 - a. humina ang benta nito
 - b. nalugi ito
 - c. lilipat ito sa ibang lugar
 - d. hindi na mabayaran ang sobrang *overtime* ng mga manggagawa
2. Bakit nalulugi ang kompanya?
 - a. dahil hindi na mabili ang mga produkto nito
 - b. dahil hindi marunong ang mga nagpapalakad nito
 - c. dahil malakas ang nakawan sa kompanya
 - d. dahil masyadong mataas ang sahod ng mga manggagawa nito
3. Sino ang mga taong dahilan ng pagbagsak ng kompanya?
 - a. ang mga manggagawang hindi mapagkakatiwalaan
 - b. ang mga masisipag na manggagawa
 - c. ang pangulo o ang mga namamahala ng kompanya
 - d. lahat ng mga manggagawa
4. May kinalaman din sa pagbagsak ng kompanya si Royo dahil
 - a. palagi siyang nag-overtime
 - b. hindi siya magaling makisama
 - c. masipag siya
 - d. nagbibingi-bingihan at nagbubulag-bulagan siya sa mga katiwalian ng kaniyang mga kasamahan

5. Ano ang aral na natutunan mo sa kuwento?

- a. dapat matutong lumaban kapag nasa tama
- b. dapat maging matapang at panindigan kung ano ang tama
- c. dapat makisama nang mahusay kahit sa maling gawain ng iba
- d. dapat gayahin ang anumang gawain ng iyong mga kasamahan

B. Ibigay ang kahulugan ng sumusunod na salita. Ipaliwanag ang ibig sabihin nito.

1. ningas-kugon

2. ugaling “bahala na”

3. sobrang pakikisama

Ipakita ang iyong mga sagot sa iyong *Instructional Manager* o *Facilitator*. Tama ba lahat ang iyong sagot? Kung oo, mahusay! Kung hindi naman, muli mong pag-aralan nang mabuti ang aralin bago ka magpatuloy sa pag-aaral ng modyul na ito.

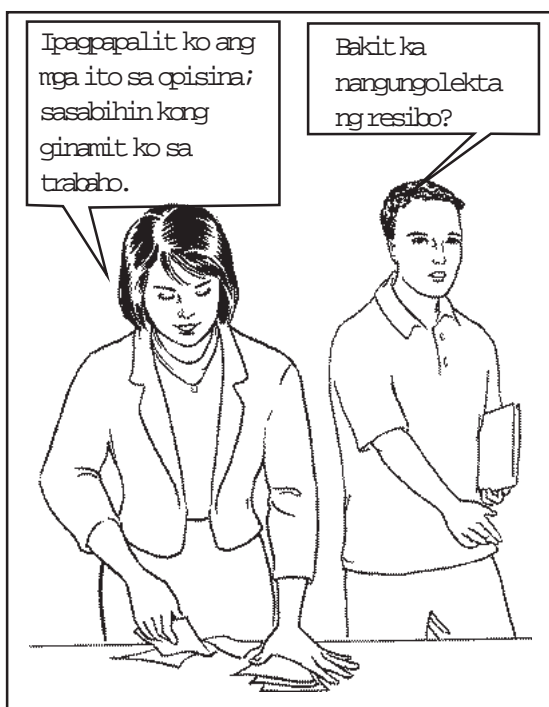

Alamin Natin

Maraming posibleng dahilan ang pagbagsak ng isang kompanya. Ilan lamang sa mga ito ang sumusunod.

Pagnanakaw ng oras

- ◆ pag-iistambay sa loob ng opisina kahit tapos na ang oras ng trabaho upang madagdagan ang *overtime pay*
- ◆ pandaraya sa *time card*
- ◆ pakikipagkuwentuhan, pagsusugal, o pagbubulakbol sa oras ng trabaho

Pagnanakaw ng mga produkto at pera ng opisina

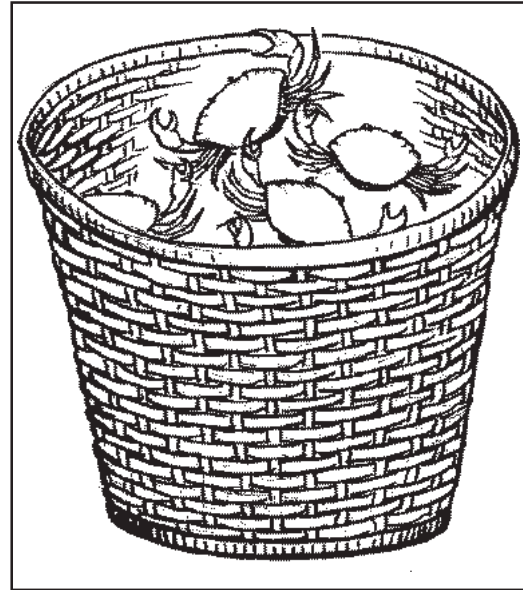
- ◆ pag-uumit ng mga kagamitan sa opisina
- ◆ pagnanakaw ng mga produkto ng kompanya
- ◆ pagnanakaw ng pera sa pamamagitan ng pagpapalit ng mga resibong hindi naman ginamit sa trabaho

Kawalan ng malasakit sa trabaho

- ◆ pagpapabaya sa trabaho
- ◆ pagbabagal sa trabaho
- ◆ pagsasayang ng mga kagamitan, koryente, tubig, at katulad sa opisina

Pagkakaroon ng *crab mentality*

- ◆ pagkainggit sa kapuwa manggagawa
- ◆ pagkalungkot sa pag-angat ng kapuwa manggagawa
- ◆ paggawa ng paraan upang pabagsakin ang kapuwa
- ◆ paninirang-puri sa kagustuhang makalamang sa kapuwa

Pag-isipan Natin Ito

Paano mo maihahambing ang mga alimango sa ibang mga Pilipino?

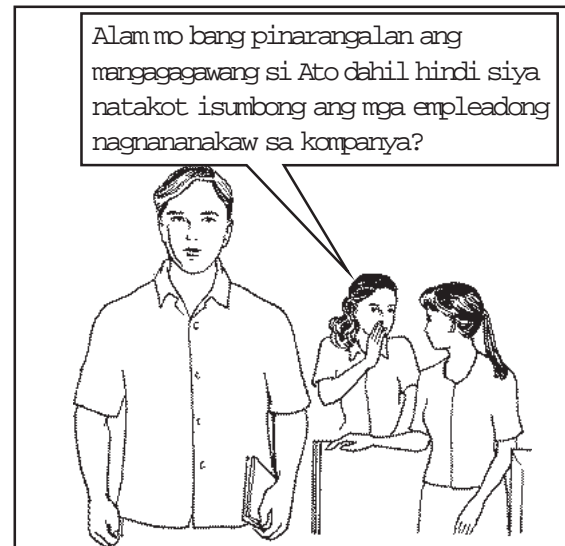
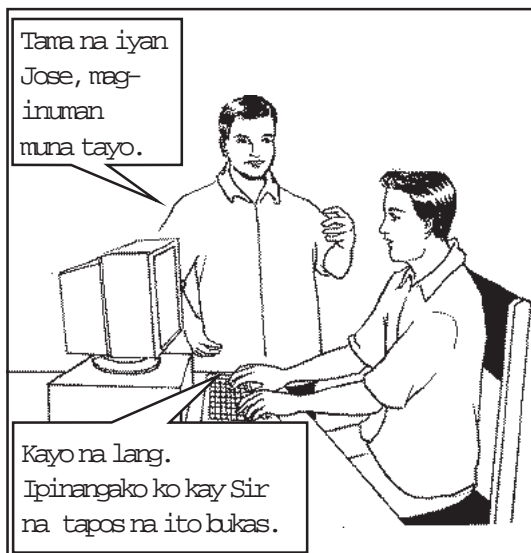
Maihahambing natin ang ating mga sarili sa kaugalian ng mga ito na maghilaan pababa kapag may nakakaangat.

Alamin Natin

Mga mabubuting kaugaliang Pilipino na dapat nating tularan ang sumusunod:

◆ Pagiging tapat sa tungkulin

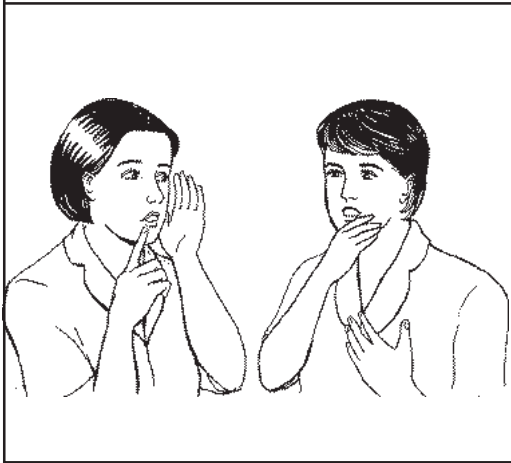

◆ Pagiging tapat sa pangako

◆ Pagpapanatiling de-kalidad ang trabaho

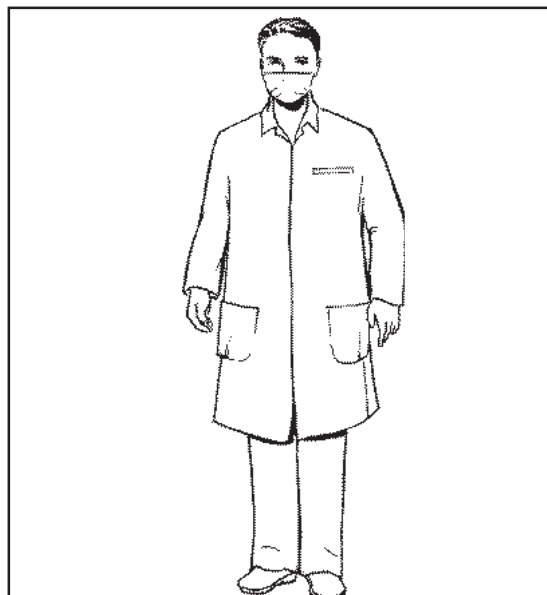

Sa pakikipagtsismisan mo, alam mo bang oras ng kompanya ang nasasayang mo? Maraming trabahong naghihintay sa iyo.

◆ **Paggamit nang wasto sa oras**

- ◆ **Pagiging maagap at masipag**
- ◆ **Paggalang sa kapuwa manggagawa**
- ◆ **Pagsunod sa mga batas ng kompanya**
- ◆ **Maayos na pananamit**
- ◆ **Pagkakaroon ng disiplina sa sarili**

Magbalik-aral Tayo

Lagyan ng tsek ang mga katangiang maaaring makatulong sa pagtatagumpay ng isang manggagawa. Ipaliwanag ang iyong mga sagot.

1. _____ Pandaraya sa *overtime*

2. _____ Pagpapanatiling de-kalidad ng trabaho

3. _____ Paggalang sa kapuwa

4. _____ Pagkakaroon ng disiplina sa sarili

5. _____ Pagpapalakas sa amo

6. _____ Pagpapakitang-gilas kung nakatingin ang amo

7. _____ Pagpapalusot sa tuwing nagkakamali

8. _____ Pagiging maagap at masipag

9. _____ Pagkakaroon ng paninindigan

10. _____ Pag-unti-unti ng trabaho

Alamin Natin ang Iyong mga Natutunan

Papaano mo maipapakita ang pagmamahal mo sa iyong trabaho?

Ihambing ang iyong sagot sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 48. Tama ba ang lahat ng sagot mo? Kung oo, mahusay! Maaari ka nang tumungo sa susunod na aralin. Kung hindi naman, huwag kang mangamba. Basahin mong muli nang maigi ang aralin bago ka tumungo sa susunod.

Tandaan Natin

Posibleng dahilan ng pagbagsak ng kompanya ang mga sumusunod:

- ◆ pagnanakaw ng oras
- ◆ pagnanakaw ng mga produkto at pera ng opisina
- ◆ kawalan ng malasakit sa trabaho
- ◆ pagkakaroon ng *crab mentality*

Mabubuting kaugalian na dapat tularan ng bawat Pilipino ang sumusunod:

- ◆ pagiging tapat sa tungkulin
- ◆ pagpapanatiling de-kalidad ang trabaho
- ◆ paggamit nang wasto sa oras
- ◆ pagiging maagap at masipag
- ◆ paggalang sa kapuwa manggagawa
- ◆ pagsunod sa mga batas ng kompanya
- ◆ maayos na pananamit
- ◆ pagkakaroon ng disiplina sa sarili

Isagawa . . . Trabaho Mo: Yaman Mo!

Natutunan mo sa mga nakaraang aralin kung paano mo mapapahalagahan ang iyong trabaho. Sa oras na makamit mo ang tagumpay, kailangan mo pa itong pagyamanin. Kapag mapapanindigan mo ito, maituturing ka nang *world-class* na maggagawa.

Marami sa atin ang may talino at husay ngunit ito'y hindi magamit nang tama. Ituturo sa iyo ang araling ito ay kung paano mo mahusay na maisasagawa ang mga bagay na nalalaman mo.

Pag-isipan Natin Ito

Ano ang ipinahihiwatig ng sumusunod na kasabihan?

1. “Ang oras ay mahalaga.”

2. “Oras ay gamitin nang husto upang pakinabangan nang wasto.”

3. “Kaalaman ay wala kung hindi ka gagawa.”

Sinasabing mahalaga ang oras dahil ito ang batayan sa pagtaya kung produktibo ang isang manggagawa. Malaking kawalan sa kompanya kung hindi mo matapos ang trabahong dapat mong magawa sa isang araw dahil binabayaran ka nila kahit wala kang maibigay na kapalit.

Kailan nagiging kapaki-pakinabang ang kaalaman ng isang tao? Kailan naman ito hindi nagiging kapaki-pakinabang?

Nagiging kapaki-pakinabang ang kaalaman ito kapag isinasabuhay ito. Sa kabilang banda, hindi ito nagiging kapakipakinabang kung hindi man lamang ito ginagamit.

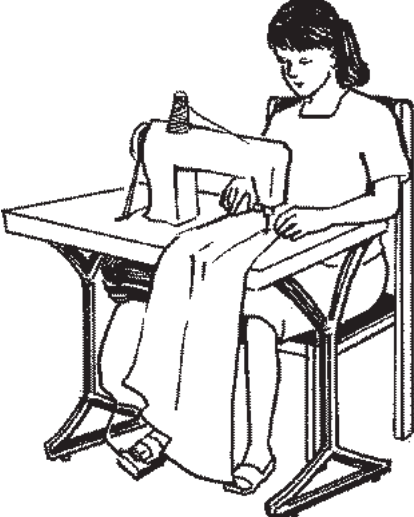

Pag-aralan at Suriin Natin Ito

Pagmasdan ang dalawang mananahi. Sagutan ang sumusunod na tanong pagkatapos.

A. De-kalidad na Gawain

1. Unang mananahi

<p>Nananahi . . .</p> 	<p>Nananahi na ng pangalawa . . .</p>
<p>Matapos ang isang araw . . .</p> <p>. . . nakagawa ng limang kasuotan</p>	

2. Pangalawang mananahi

Nananahi. . .

Sinusuri ang bawat kasuotang natatapos
tahiin bago magpatuloy . . .

Matapos ang isang araw . . .

. . . nakagawa ng tatlong kasuotan

Sino sa palagay mo ang nakatipid ng kaniyang oras sa paggawa?

Kung ang sagot mo ay ang pangalawang mananahi, tama ka! Bakit? Dahil tiniyak niyang de-kalidad ang kaniyang mga ginawa. Hindi niya inalintana kung higit na mabagal ang kaniyang paggawa kaysa sa naunang mananahi.

Ano sa palagay mo ang katangiang wala sa unang mananahi?

- a. kasipagan
- b. pagpapahalaga sa kalidad ng trabaho
- c. pagsasakripisyo
- d. katapatan sa tungkulin

B. Takdang Panahon

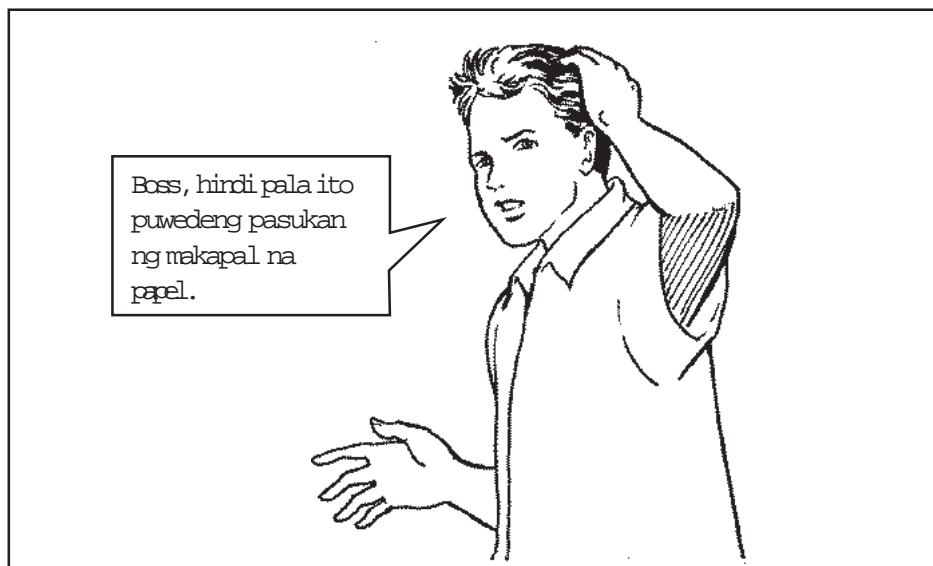

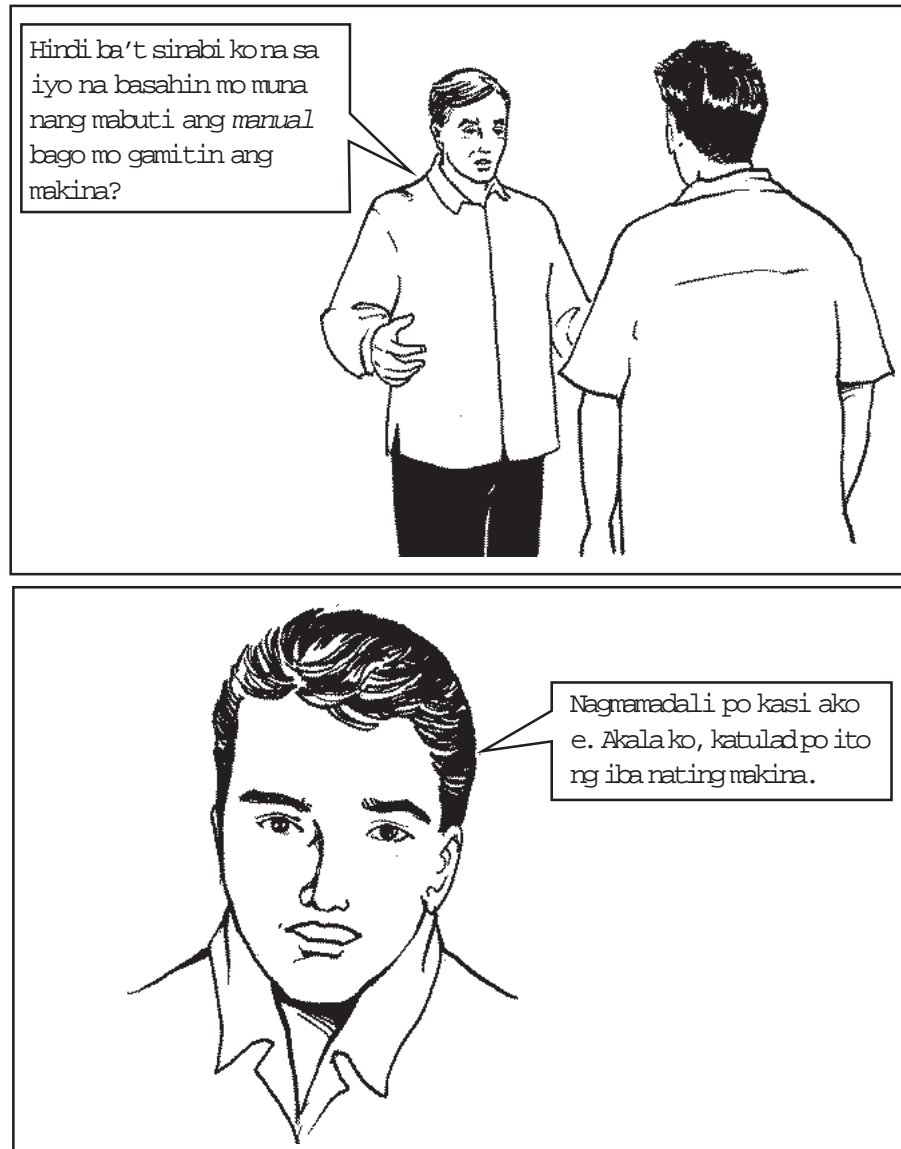
Ang pagbibigay sa takdang panahon. Napakahalaga sa lahat ng gawain ang pagtupad sa itinakdang deadline dahil nakasalalay dito ang kredibilidad ng isang kompanya at kredibilidad mo bilang manggagawa nito.

Ano ang maaaring maging epekto ng hindi pagtupad sa ipinangakong takdang panahon ng pagdeliber sa isang kustomer?

- a. makuha ang paghanga ng kustomer
- b. malugi ang kompanya
- c. mawala ang kustomer
- d. mawalan ng benta

C. Pagpapabaya sa Tungkulin

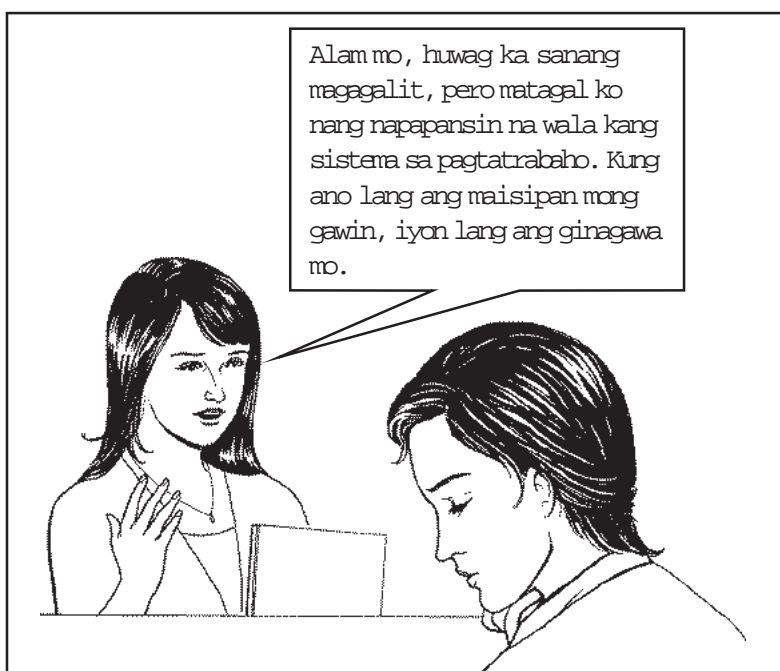

Ano ang maaaring maging epekto ng pagkasira ng makina sa kompanya?

- a. pagkakaroon ng hindi de-kalidad na trabaho
- b. pagkasayang ng mga materyales
- c. paggastos ng malaki para sa pagpapaayos ng makina
- d. pagkaabala sa trabaho

D. Kawalan ng Sistema sa Trabaho

Ano ang pinakamabisang paraan upang magkaroon ka ng sistema sa iyong pagtatrabaho?

- ilista ang mga gawain
- pumasok nang maaga
- sundin ang mga patakaran sa kompanya
- maging maingat sa pagtupad ng iyong tungkulin

Pag-isipan Natin Ito

Punan ang mga patlang ng wastong sagot.

- Iwasan ang sobrang pagmamadali dahil _____
- _____ kung kailan ka matatapos sa inumpisahang trabaho.
- Ugaliing magbasa ng _____ lalung-lalo na sa paggamit ng mga bagong makina.
- Gumawa ng _____ sa pagtatrabaho.

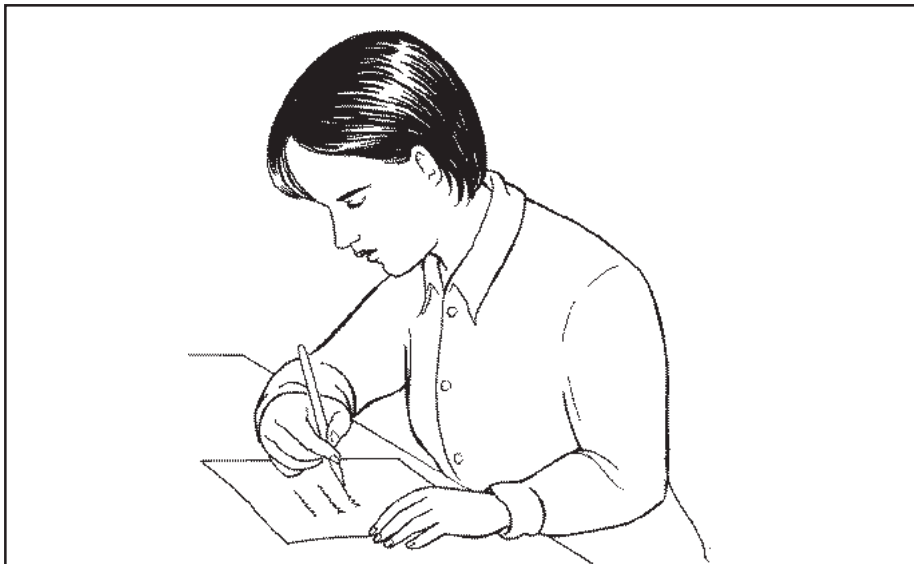
Ihambing ang mga kasagutan sa *Batayan sa Pagwawasto* sa pahina 48.

Alamin Natin

Ang sumusunod ay ilan pa sa mga mahahalagang bagay na dapat mong isaalang-alang upang mapahusay pa ang iyong pagtatrabaho:

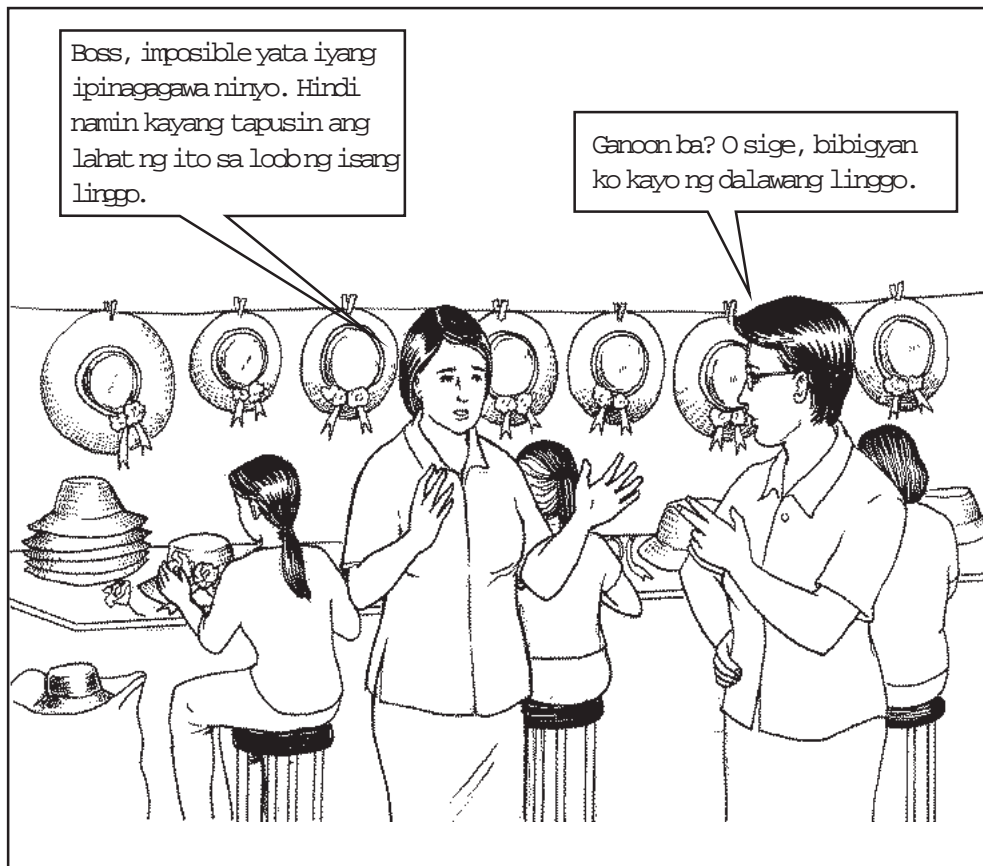
- Magplano ayon sa kahalagahan ng gawain.**

2. Matutong magsabi ng “hindi”

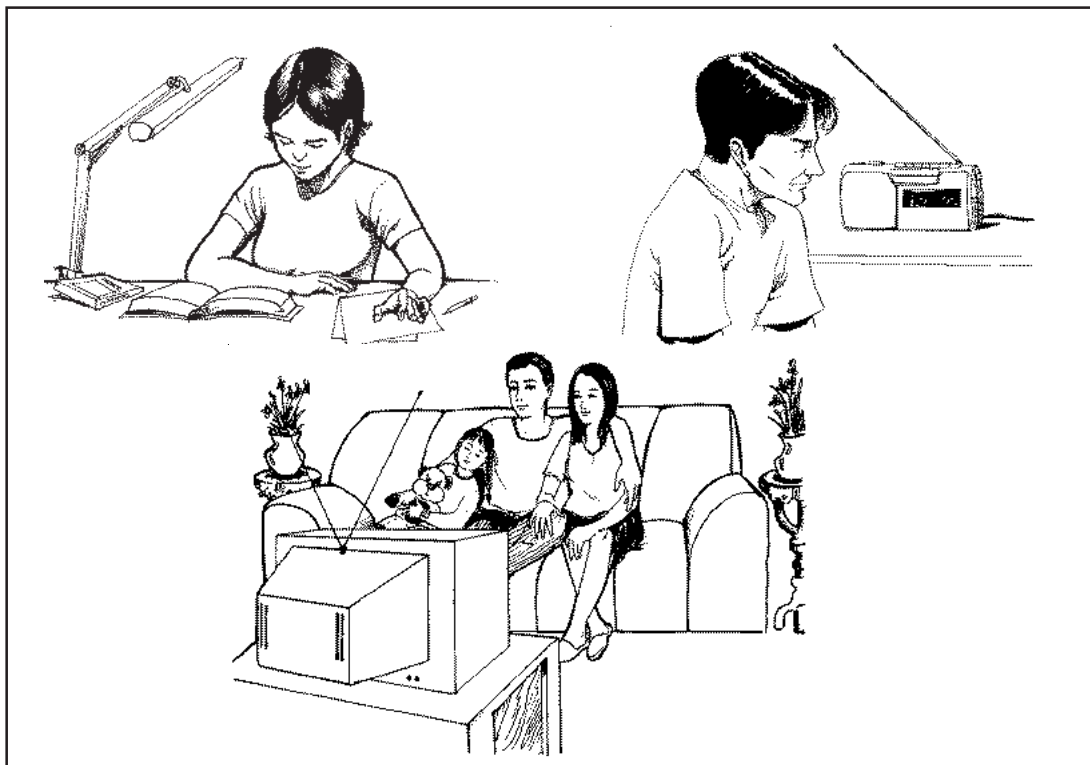
Kung hindi mo kayang tapusin ang itinakdang trabaho, huwag mong tanggapin. Tandaan mo ang sumusunod:

- ◆ Maaari kang magplano ng higit sa kaya mong gawain ngunit iwasan mong mangako
- ◆ Huwag na huwag kang tumanggap ng trabaho na higit pa sa makakaya mong gawin
- ◆ Matuto kang humingi ng tulong sa iyong kapuwa manggagawa. Huwag mong sarilinin ang trabahong sa tingin mo ay mahihirapan ka.

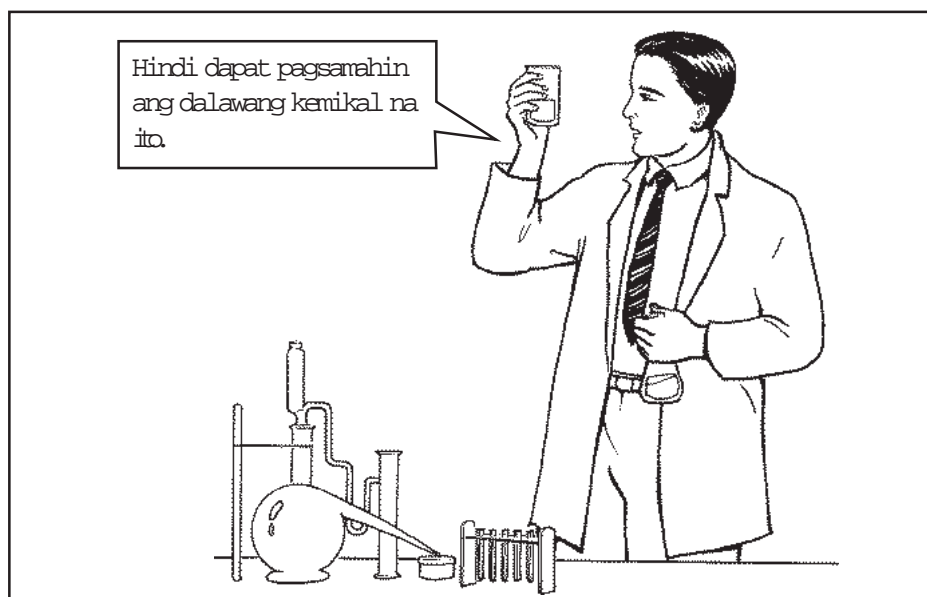

3. Magpahinga lamang nang tama sa oras; bawasan ang sobrang pagtulog.

4. Palawakin pa ang iyong abilidad sa abot ng iyong makakaya.

5. Laging isaisip ang mga mahahalagang tuntunin sa iyong trabaho.

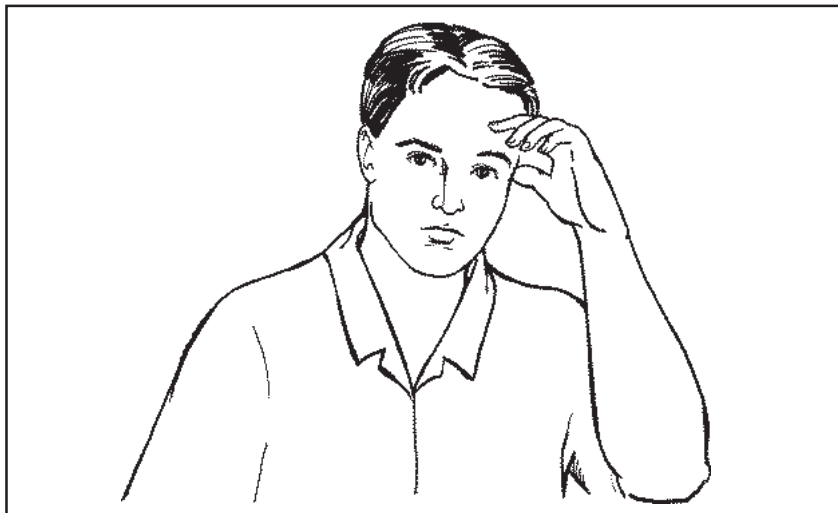

6. Ugaling makinig sa mga mas marunong kaysa iyo

Kung magagawa mo ang mga bagay na ito, wala nang makapipigil pa sa iyong pag-unlad.

Maraming manggagawa ang nag-aaksaya ng kanilang oras upang maipakita lamang na sila ay masipag at nagtatrabaho nang sobra-sobra sa oras. Ngunit kung susuriin mo, wala rin namang nagagawa.

Kaya't ugaliin mong itanong sa iyong sarili:

“Gaano ba ako ka-epektibo sa aking pagtatrabaho? Gaano ba ako katagal magtatrabaho?”

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan

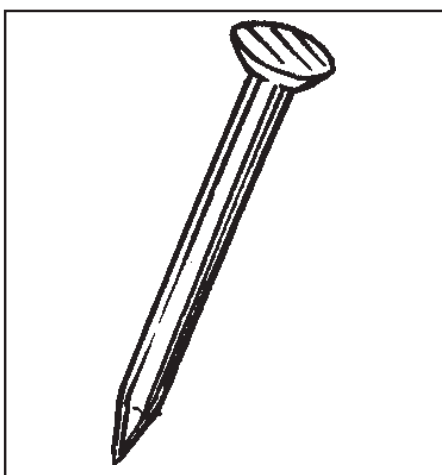
A. Suriin mo ang dalawang larawan sa ibaba.

Ano ang napapansin mo sa dalawang larawan? Nakita mo ba ang pagkakaiba nila? Ilista mo ang mga ito.

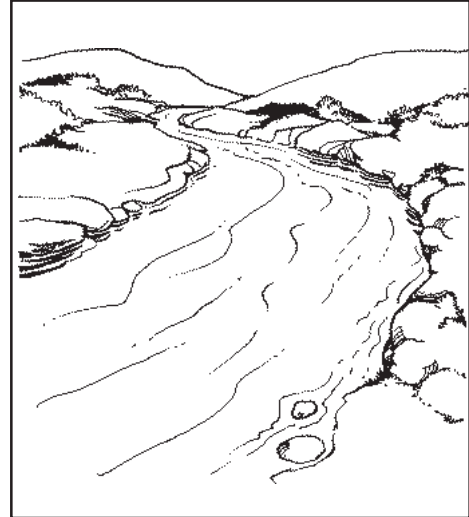
1. _____
2. _____
3. _____

Alin sa dalawa ang de-kalidad na produkto?

B. Ihambing mo ang iyong sarili sa isang pako. Marami ka bang pagkakapareho/pagkakaiba dito? Ipaliwanag ang iyong sagot.

- C. Ihambing mo ang iyong sarili sa isang ilog. Ipaliwanag mo ang iyong sagot.

Ihambing ang iyong kasagutan sa *Batayan sa Pagwawasto* na nasa pahina 48. Tama ba ang lahat ng sagot mo? Kung oo, mahusay! Maaari ka nang tumungo sa susunod na aralin. Kung hindi naman, huwag kang mangamba. Basahin mong muli nang maigi ang aralin bago ka tumungo sa susunod.

Tandaan Natin

Dapat mong isaalang-alang ang sumusunod upang mapahusay ang iyong pagtatrabaho:

- ◆ Magplano ayon sa kahalagahan ng gawain.
- ◆ Matutong magsabi ng “hindi”.
- ◆ Magpahinga lamang nang tama sa oras; bawasan ang sobrang pagtulog.
- ◆ Palawakin pa ang iyong abilidad sa abot ng iyong makakaya.
- ◆ Laging isaisip ang mga mahahalagang tuntunin sa iyong trabaho.
- ◆ Ugaliing makinig sa mga mas marurunong kaysa iyo.

Matapos mong pag-aralan ang mga aralin sa modyul na ito, dapat mong isaisip ang iyong mga natutunan gaya ng sumusunod:

Ibuod Natin

Mga posibleng dahilan kung bakit nagkakaroon ng problema ang isang tao sa kanyang trabaho ang sumusunod:

- ◆ kakulangan ng kaalaman kung ano ang dapat gawin
- ◆ pagkakaroon ng mga bagay o taong nakahahadlang sa pag-unlad
- ◆ kawalan ng gana ng sa trabaho

Posibleng dahilan ng pagbagsak ng isang kompanya ang sumusunod:

- ◆ pagnanakaw ng oras
- ◆ pagnanakaw ng mga produkto at pera ng opisina
- ◆ kawalan ng malasakit sa trabaho
- ◆ papapakita ng *crab mentality*

Mga mabubuting kaugalian na dapat tularan ng bawat Pilipino ang mga umusunod:

- ◆ pagiging tapat sa tungkulin
- ◆ pagpapanatiling de-kalidad ng trabaho
- ◆ paggamit nang wasto sa oras
- ◆ pagiging maagap at masipag
- ◆ paggalang sa kapuwa manggagawa
- ◆ pagsunod sa mga batas ng kompanya
- ◆ maayos na pananamit
- ◆ pagkakaroon ng disiplina sa sarili

Dapat mong isaalang-alang upang mapahusay ang iyong pagtatrabaho ang mga sumusunod:

- ◆ magplano ayon sa kahalagahan ng gawain
- ◆ matutong magsabi ng “hindi”
- ◆ magpahinga lamang nang tama sa oras; bawasan ang sobrang pagtulog
- ◆ palawakin pa ang iyong abilidad hanggang abot ng iyong makakaya
- ◆ laging isaisip ang mga mahahalagang alituntunin sa iyong trabaho
- ◆ ugaliing makinig sa mga mas marurunong kaysa iyo

Anu-ano ang mga Natutuhan Mo?

Alamin kung nadagdagan ang tiwala mo sa sarili pagkaraang mapag-aralan ang modyul na ito. Bilugan ang numerong sang-ayon sa iyong palagay at damdamin hinggil sa mga sumusunod na pangungusap. Maging tapat sa pagsagot.

1. Naniniwala akong hindi lahat ng tao ay kayang gawin ang ginagawa ko.
2. Naniniwala ako na sa tamang panahon, pag-aaral at pagsasanay ay kaya kong gawin ang iba pang bagay bukod sa aking trabaho.
3. Naniniwala akong uunlad ako kapag matapat akong nagtatrabaho.
4. Naniniwala ako na kahit malawak ang aking kaalaman, hindi pa rin ako magtatagumpay kung hindi ako magiging masipag.
5. Naniniwala akong makakamit ko ang tagumpay kahit maraming mga pagsubok na dumating sa buhay ko.

OO	MINSAN	HINDI
3	2	1
3	2	1
3	2	1
3	2	1
3	2	1

Batayan sa Pagwawasto

A. Anu-ano ang mga Alam Mo? (*pahina 2–4*)

A. Kung nakakuha ka ng 11–15 na puntos, magaling! Ipinahihiwatig nito na maganda ang pananaw mo sa iyong trabaho. Kung nakakuha ka naman ng 8–10 na puntos, kailangan mo pang dagdagan ang tiwala mo sa iyong sarili. At kung nakakuha ka ng 7 puntos lamang pababa kailangan mo pang pag-aralan nang husto ang mga nilalaman ng modyul na ito.

- B. 1. c
2. a
3. d
4. b
5. c

B. Aralin 1

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina 17)

1.
 - a. Kakulangan ng kaalaman kung ano ang dapat gawain—Kung hindi mo alam kung ano ang dapat mong gawain, paano mo maisasagawa nang maayos ang trabahong iniatas sa iyo ng iyong amo?
 - b. Pagkakaroon ng mga bagay o taong nakahahadlang sa pag-asenso ng isang tao—Nakabababa ito ng tiwala ng sa sarili kaya hindi nagagampanan nang maayos ang mga tungkulin sa kompanya.
 - c. Kawalan ng gana sa trabaho—Maaaring dulot ito ng kakulangan ng pagpapahalaga sa kanyang mga pinaghirapan ng amo.
2. Maaaring iba-iba ang mga sagot sa tanong na ito. Isangguni mo na lamang sa iyong Instructional Manager o Facilitator kung tama ang iyong sagot.

C. Aralin 2

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina 30)

Maaaring iba iba ang mga sagot sa tanong na ito. Ito ang mga halimbawa ng maaari mong isagot.

Maipapakita ko ang pagmamahal ko sa trabaho sa pamamagitan ng pagiging tapat sa tungkulin, pagpapanatiling de-kalidad ng trabaho, pagamit nang wasto sa oras, pagiging maagap at masipag, pagsunod sa mga batas ng kompanya, at pagkakaroon ng disiplina sa sarili.

D. Aralin 3

Pag-isipan Natin Ito (pahina 39)

1. Iwasan ang sobrang pagmamadali dahil *mahalagang de-kalidad ang ating ginagawa*. Huwag pabayaang mawala ang kalidad sa ating paggawa para lang makatapos nang madali. Ang panakamabuti ay gawin ang trabaho nang maayos at may kalidad sa tama at akdang panahon.
2. *Alamin ang takdang panahon* kung kailan ka matatapos sa inumpisahang trabaho.
3. Ugaliing magbasa ng *manwal* lalung-lalo na sa paggamit ng mga bagong makina.
4. Gumawa ng *listahan ng mga kailangang gagawin* sa pagtatrabaho.

Alamin Natin ang Iyong mga Natutuhan (pahina 43–44)

- A.
1. May burda sa parehong manggas ang damit sa unang larawan samantalang mayroon lamang burda sa kaliwang manggasang damit sa ikalawang larawan.
 2. May dalawang bulsa ang damit sa unang larawan samantalang iisa lamang ang bulsa ng nasa ikalawang larawan.
 3. Higit na pantay ang espasyo sa pagitan ng mga bulaklak sa unang larawan kaysa sa ikalawa. Kulang ng isang bulaklak ang ikalawang larawan.

Higit na mataas ang kalidad ng damit sa unang larawan kung ikukumpara sa nasa ikalawa.

- B–C.
- Maaaring iba-iba ang sagot sa tanong na ito. Isangguni mo na lamang sa iyong Instructional Manager o Facilitator kung tama ang sagot mo.

Sanggunian

Andres, Thomas D. *Quality Management By Filipino Values*. Quezon City: Apple's Litographic and Printing Services, 1989.